

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ
КАФЕДРА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему:

*«Психологічні детермінанти страхів та
шляхи їх подолання у дітей»*

Виконав: здобувач 2 курсу,
групи ПС-21-1вм
спеціальності 053 «Психологія»
Дукельська О.О.
Керівник: Бикова В.О.,
к.пед.н., доцент

м. Дніпро
2023 р.

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи
Дукельської Олени Олександрівни
на тему:

«Психологічні детермінанти страхів та шляхи їх подолання у дітей»

Кваліфікаційна робота здобувача 2-го курсу, спеціальності «Психологія» (у форматі Магістр) (Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро, кафедра інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи) присвячена проблемі страхів та шляхів їх подолання у дітей дошкільного віку. Проведено теоретичне обґрунтування та емпіричне дослідження щодо даної проблематики.

Актуальність дослідження особливостей страху обумовлена вивченням сутності, ролі, класифікації, психологічних детермінант та особливостей емоційного процесу страху у дошкільному віці. Акцентується увага на тому, що при прояві та подоланні страху відіграє важливе значення соціальна ситуація розвитку та індивідуальні особливості.

У першому розділі «Теоретичний аналіз детермінантів дитячих страхів» описано психологічну сутність страху як стану особистості. Проаналізовані наукові праці вітчизняних та зарубіжних дослідників. Наведені причини, види та форми страхів у період дошкільного віку.

У другому розділі «Емпіричне дослідження психологічних детермінантів страхів у дітей дошкільного віку» описано етапи дослідження особливостей психологічних детермінантів страхів у дітей дошкільного віку, виявлено рівень тривожних проявів.

Підтверджено існування зв'язку між страхами дітей дошкільного віку та стилем батьківського ставлення до них. Порушення батьківського ставлення, за типом домінуючої гіперпротекції, значно впливає на рівень тривожності дитини і задає негативні стратегії, формує страх у дитини. Встановлено, що чим більше превалює авторитарний стиль взаємодії, тим вище є рівень тривожності дитини. В той же час, чим більше превалює демократичний та ліберальний стиль виховання,

тим нижчою є тривожність дитини в дошкільному віці. Розкрито та інтерпретовано основні результати емпіричного дослідження.

Наукова новизна і теоретична значущість дослідження зумовлені: з'ясуванням причини виникнення та основні видів страхів у дітей дошкільного віку, уточнено сутність профілактики дитячих страхів у дошкільному закладі освіти, обґрунтовано теоретично та перевірено в процесі експериментальної роботи система роботи щодо здійснення профілактики страхів у дітей старшого дошкільного віку, визначено, теоретично обґрунтовано та досліджено педагогічні умови здійснення профілактики страхів у дітей старшого дошкільного віку.

За результатами емпіричного дослідження ми визначили переважаючі групи страхів дошкільного віку. Також виявлено прямий взаємозв'язок між стилем взаємодії батьків і рівнем тривожності дітей дошкільного віку.

В процесі дослідження виявлено, що батьківське ставлення за моделлю безумовного прийняття в поєднанні з повагою до дитини сприяють рівню тривожності у дітей дошкільного віку.

Ключові слова: страхи, види страхів, детермінанти, діти, дошкільний вік, рівень тривожності

SUMMARY

qualification work

Dukelskaya Olena Oleksandrivna

on the topic:

"Psychological determinants of fears and ways to overcome them among children"

The qualification work of the 2nd-year candidate, majoring in "Psychology" (in Master's format) (Alfred Nobel University, Dnipro, department of innovative technologies in pedagogy, psychology and social work) is devoted to the problem of fears and ways to overcome them in preschool children. A theoretical justification and an empirical study of this problem have been carried out.

The relevance of the study of the features of fear is due to the study of the essence, role, classification, psychological determinants and features of the emotional process of fear in preschool age. Emphasis is placed on the fact that the social situation of development and individual characteristics play an important role in the manifestation and overcoming of fear.

In the first chapter "Theoretical analysis of determinants of children's fears" described the psychological essence of fear as a state of personality. Analyzed scientific works of domestic and foreign researchers. The causes, types and forms of fears in preschool age are given.

The second chapter "Empirical study of psychological determinants of fears in preschool children" describes the stages of research into the peculiarities of psychological determinants of fears in preschool children, and the level of anxiety manifestations is revealed.

The existence of a connection between the fears of preschool children and the style of parental attitude towards them has been confirmed. Violation of parental attitude, according to the type of dominant hyperprotection, significantly affects the level of anxiety of the child and sets negative strategies, forms fear in the child. It was established that the more the authoritarian style of interaction prevails, the higher the child's anxiety level. At the same time, the more the democratic and liberal style of education prevails,

the lower the child's anxiety in preschool age. The main results of the empirical research are revealed and interpreted.

The scientific novelty and theoretical significance of the study are due to the fact that the cause and main types of fears in preschool children have been clarified, the essence of the prevention of children's fears in a preschool educational institution has been clarified, the system of work for the prevention of children's fears in preschool has been theoretically justified and verified in the process of experimental work. age, identified, theoretically substantiated and researched pedagogical conditions for the prevention of fears in older preschool children.

Based on the results of empirical research, we identified the predominant groups of fears of preschool age. A direct relationship between the style of interaction of parents and the level of anxiety of preschool children was also revealed.

In the process of research, it was found that parental attitude based on the model of unconditional acceptance combined with respect for the child contribute to the level of anxiety in preschool children.

Key words: fears, types of fears, determinants, children, preschool age, level of anxiety

ЗМІСТ

ВСТУП
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДЕТЕРМІНАНТІВ ДИТЯЧИХ СТРАХІВ	6
1.1. Наукові засади дослідження страхів у психологічній літературі	6
1.2. Психологічна сутність страху як стану особистості	12
1.3. Страхі: причини, види та форми у період дошкільного віку.....	20
ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ	29
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДЕТЕРМІНАНТІВ СТРАХІВ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	30
2.1. Хід та організація дослідження	30
2.2. Аналіз та інтерпретація результатів дослідження	36
2.3. Характеристика структури та змісту розвивально-корекційної програми. Оцінка її ефективності.....	45
ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ	52
ВИСНОВКИ	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	56